

MEMENTÓ

Az Ipolyvidéki EFAG kevés erdőművelő munkása miatt nem képes ápolási feladatainak maradéktalan végrehajtására. Károsan nő a gyertyán és más, nem kívánatos fajok elegyaránya, amely a rontott erdők kialakulásához vezet.

Ezen áldatlan állapot felszámolására egy idős, tapasztalt szakember a „legtermékenyebb ápolási mód”, a vegyszerezés bevezetésével próbálja megtalálni a megoldáshoz vezető utat — legjobb tudása szerint. E technológia ismertetésekor hangzatos kifejezések (légi technika, totális irtási forma), és jelmondatok (Nem lesz többé munkaerőhiány az ápolási munkák terén! Egy nap alatt egy megye! VENI, VIDI, VICI!) fűszerezik beszámolóját. A legtöbb ember szinte megrészgül a modernség egyértelműnek tűnő lehetőségétől, tudatalattijukba egy problémáktól mentes világ víziója kerül...

Mielőtt mindannyiunkban letisztulna e technológia szükségességébe vetett hit, az előrelátás és a kellő körültekintés jegyében vizsgáljuk meg a kemizálás árnyoldalai mellett egy valóban tartamos megoldás felé haladási irányt: abból kell kiindulni, hogy nagy- és dédszüleink olyan erdőket neveltek vegyszer nélkül, melyek hatalmas korhadó tuskói láttán bizvást kalapemelve, lehajtott fővel állhatnánk. Mivel mi sem vagyunk hitványak az erdészivátság terén, csak akarát kérdése az egész, hogy kitaposott nyomdokaikon haladjunk előre. Igazi erdész szíve nem tud repesni mérgektől felporzelt erdők látványáért, még ha gyertyánosokról van is szó. Szerencse, hogy sírjukban nyugvó régi erdészgenerációk nem nyerhettek értesülést az erdőket fenyegető veszedelemről, mert foroghatnak örök nyughelyükön.

A vegyszerezés dózsöl és üli torát, rákos emberek vérével festve bíborát. Az egész világon már harsant a jel: a helyzet tarthatatlan, a pusztulás közel!

Mit értek ezalatt?

Sok naiv ember azt hiszi, ha valamilyen mérget kiszór egy területre — azal minden el van intézve. Bár az sem mellékes, e dózis felszívódik, lebomlik — VAGY SEM, van az éremnek egy rendkívül veszélyes másik oldala. Minden mérgeanyag előállításánál hulladék keletkezik, melynek ártalmatlanítására ez idáig képtelen a földi tudomány!

(Fujkér I. rajza)

*Csupasz ujjként égre mutat
kipusztult fa foszló törzse
vádolja a zárt kapukat:
Ők tették a Földet tönkre!*

A Challenger űrrepülőgép szerencsétlensége nemcsak hadászatiilag volt súlyos csapás az amerikai elképzelésekre, hanem csírájában fojtotta meg azokat a nézeteket is, hogy a nukleáris és a vegyi eredetű hulladékok egy részét hordozórakétákkal lövik ki az űrbe (olcsó mulatság). Ha egy olyan szuperhatalom, mint az USA sem bír mit kezdeni ezen anyagokkal — egy kis ország, mint hazánk talán igen? (Gazdasági helyzetünk mindennek mondható, csak rózsásnak nem.) A szántóföldek talaját sikerült

tönkretenni Magyarországon, míg az erdők talaja szinte sértetlenül veszélte át a kultúrprimitívizmus dühöngését, a legkritikusabb időszakokban is. Felelőtlen-ség támogatni egy olyan technológiát, melyet az egész világon felváltani igyekeznek, meghonosítani az erdőgazdálkodásban a borzalmak közismert tárházát. Olyan ez a cselekedet, mint amikor valaki egy cél érdekében eladja lelkét az ördögnek...

Egészségvédelmi és biztonságtechnikai rendszabályok betartása sosem tartozott az erősségeink közé. A vibrációs ártalom miatt a mai napig korlátozni kell a motorfűrész munkáidejét, sőt azt sem tudjuk elérni, hogy a sisak mindig ott legyen döntéskor a fatermelő fején. Ebből következően megalapozatlan demagógia a hagyományos technológiától összehasonlíthatatlanul nagyobb támadási felülettel bíró kemizálás szakszerű végrehajtásának hirdetése. Ki törődik azzal, hogy az előállítást végző, a permetezéssel foglalkoztatott és a tárolással megbízott személyek átlagéletkora, predisponált állapota, valamint ivari termékenységük miként alakul? Menyynyivel lesz utódaik között a torzszülöttek és a halvaszületettek aránya nagyobb az átlagosan mérgezett szülőkhöz viszonyítva? Még nem láttam olyan technológust, aki e kérdések vizsgálati eredményével kezdte volna kemizálási reklámhadjáratát.

Érdekes az is, hogy mindig beszűkült látókörűnek titulálják a környezetvédelmi szemléletű egyéneket, pedig a történelem őket igazolja. Rengeteg vegyszert (DDT, trifenoxin) úgy találtak annak idején a közvéleménynek, veszélytelenek az emberi szervezetre. Hátástanulmányokat is készítettek e céiből. Ma a tényekkel szemben szemlesütve hallgatnak erről a kemizálás legvérmesebb megszállottjai is, pedig nem is olyan régen agyba-főbe zengték dicséretüket. Hiába, a hadiszerecsse forgandó! A jövőben a jelen mérgei is át fognak esni az illetén tűzkeresztségen, de a kifogyhatatlan „emberi lelemény” majd kitárlal helyettük mást.

ÖRDÖGI KÖR!

A demokrácia kérdésénél célszerű elidőzni egy kicsit. Sok vállalati vezető — tisztelőt a kivételnek — úton-útfélen panaszkodik munkatársainak a felletesei részéről jelentkező demokratikus irányítás hiányáról — mondván azt, hogy teljességgel a véleménye megkérdése nélkül történnek a döntések.

Olykor szinte szánják az emberei: Szegény Főnök... Bezzeg, ha fordul a kocka, és alulról jön egy kezdeményezés — netán a kemizálás ellen, és ő már korábban melette tette le a voksát, menten hihetetlen rosszkedv tölti el presztízsének megcsorbítása miatt. Akkor inkább ne legyen demokrácia!

Aki nem akar beleesni a „vizet prédikál, bort iszik” eltarnatívába, ilyen döntések előtt kérje ki dolgozói véleményét. A felszólalások mérlegelésekor élvezzenek prioritást a fiatalok, elvégre az ő jövőjükön van szó, és az erdőgazdálkodás — ha olykor ez el is van feledve — hosszú távú folyamat. A tárolt veszélyes hulladékok problémáját még az unokáink is látni fogják —, hogy egy kis optimizmust vigyék a mérgeg keserűségébe.

Egyes személyektől többször hallottam már olyan kijelentéseket: tőlünk, erdészekről féltik az erdőt. Ilyenkor mindig úgy érzem, hogy alaptalanul megaláznak minket hivatásunkban. Mai fejével józan önkritikát gyakorolva, kénytelen vagyok beismerni — olykor jogos a vád. Az önámítás és önelégültség kivagyisága struccpolitikával fűszerezve, hivatásunk makulátlan tisztaságát sodorja veszélybe. Ez idáig irigykedve néztek fel az erdészekre az emberek, ám ha dicstelen részt vállalunk a vegyipar térthódításának exportjában, eljártsszuk vele még a savas esők elleni tiltakozásunk alapját is, a társadalom segítőkészségét. Amennyiben egy erdei kirándulás alatt majd a gyerekeket állandóan kézenfogva kell vezetnie a szüleinek a „MÉRGEZETT TERÜLET” feliratú táblák között, könnyű elképzelni, milyen gondolatokat fognak érlelni arról az erdészetről, melynek területén járnak. Az ERDŐ MINDENKIÉ, onnan kitiltani az embereket nem lehet!

Az sem elhanyagolható kérdés, hogy a környezetszennyezők és a környezetvédők milyen indíttatásból ragaszkodnak álláspontjukhoz? Az előbbieket nyereségvágytól űzve, a minél nagyobb anyagi haszon egyéni érdekétől vezérelve végzik mindenkire, így önmagukra is veszélyes tevékenységüket. Főként vannak a környezetvédőkkel szemben, mert azok az egyének, akiket legjobban sért e tevékenység, meghalnak, és az elégedetlenségnek a túlvilágról nem lehet érvényt szerezni. A másik oldalon a környezetvédők állnak, akiket nem tévesztett meg a pillanatnyi haszon kétes csillogása, gondolkodásmódjuk a jövő tartamosságba vetett hitből táplálkozik. Céltudatos és áldozattal terhes tetteik mozgatórugója mentes az anyagi érde-

kek lealacsonyító sallangjaitól, a humánum, továbbá a természettel való harmónikus összhang megteremtésének érdekében fáradoznak. A vak nem tehet arról, hogy nem lát, így a technikai civilizáció hiveire sem lehet haragudni, hogy képtelenek bizonyos dolgokat megérteni. Viszont a környezetvédők se tehetnek arról, hogy szemléletük lépést tart, sőt időnként megelőzi korukat. A történelem és a haladás kerekét időn-

ként megkísérlik megállítani — de tartósan még sohasem sikerült. Egy biztos: a kemizálást is utoléri végzete, de addig még sok szennyvíz fog lefolyni a Dunán...

„Esküszöm, hogy a rám bízott erdőre, fásításra, annak minden részére hűséggel és lelkiismeretesen vigyázok...”

Medveczky Zoltán

TERMÉSZETVÉDELEM ERDŐTERÜLETEN

A természeti területek — nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, természetvédelmi területek, természeti emlékek — védetté nyilvánításáról a védetté nyilvánításra felhatalmazott környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszternek vagy a fővárosi, megyei tanácsnak jogszabályban kell rendelkezni. Amennyiben a védetté nyilvánítandó természeti területen erdő van, a rendelet alkotására felhatalmazott környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszternek vagy fővárosi, megyei tanácsnak kérnie kell a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium egyetértését az erdő védetté nyilvánításához és a védetté nyilvánított erdőben az erdőgazdálkodás módjának megállapításához. Egyetértés hiányában az erdő természeti területként védetté nem nyilvánítható.

A védetté nyilvánítást tartalmazó jogszabálynak tartalmaznia kell a természeti terület jellegét, kiterjedését, helyrajzi számát — erdőtervi jelét —, a területen megvalósuló természetvédelmi célt és a természetvédelmi kezelést ellátónak a megjelölését. A védetté nyilvánításra jogosultnak a területen megvalósításra tervezett védelmi célt úgy kell meghatározni a jogszabályban, hogy abból megállapítható legyen az erdő kezelésének megváltozása és a vadállományt érintő korlátozás.

Ha a védettségre jelölt területek között erdő van, a védetté nyilvánítást előkészítő természetvédelmi hatóság már az előkészítő eljárás során megkeresi az illetékes erdőfelügyelőséget. Az erdőfelügyelőség, mint az adott erdőterület tervét ismerő és tervszerű erdőgazdálkodás ellenőrzésére jogosult szakhatóság, már az érdekeltek részvételével folyó egyeztető tárgyalás, helyszíni szemle alkalmával véleményét nyilvánít, észrevételt tesz, indokolt-e az erdőt érintő nyilvánítás, a védelem célja milyen intézkedést indokol az erdőben, megvalósításának mi a feltétele. A védelem tervezett módját és megvalósításának eszközeit a védetté nyilvánítás során *kezelési szabályzatba* kell foglalni.

Javasolható, hogy a *védetté nyilvánításra jogosult a kezelési szabályzatot az érintett erdőgazdálkodóval, az erdő tervezőjével (MÉM Erdőrendezési Szolgálat) és a területileg illetékes erdőfelügyelőséggel egyeztetve készítse el, erdőtervre bontva*. Az erdőtervek ismeretében megállapítható, hogy a tervezett természetvédelmi kezelés milyen mértékű eltérést igényel a tervektől és ez az eltérés hogyan szolgálja az erdő védelmét, illetve az erdőterv, vadászati üzemterv megvalósulását, szükség-e a tervek módosítása, valamint az erdő elsődleges rendeltetésének megváltoztatása. Az erdőfelügyelőség az erdőtörvény és végrehajtási rendeletei alapján egyébként is engedélyezhet erdőtervtől eltérő tevékenységet, illetve erdőterv-módosítást.

A gyakorlatban a természetvédelmi kezelést az ingatlan tulajdonosa, kezelője csak kivételesen látja el. A feladatok pontos meghatározásával a természetvédelmi kezelést megvalósítóknak az erdőben végzett tevékenysége elhatárolható az erdőgazdálkodói tevékenységtől. A feladatok meghatározásával tisztázható az is, hogy a védelem miatt várható többletköltség milyen mértékű és azt ki viseli.

Célszerű, ha a feladatok részletes meghatározása, a védett értékek számbavétele, a védelem módjának és eszközeinek meghatározása a védetté nyilvánítás előtt történik, mert ennek alapján általános elvek helyett részletes kezelési szabályzat készülhet. A jogszabály részét képező, erdőtervre bontott kezelési szabályzat alkalmazásával a természetvédelem célját szolgáló erdőkezelés az erdő- és vadgazdálkodás érdekével összhangban, annak sérelme nélkül valósulhat meg.

Dr. Cs. Nagy Anikó